

..... Σ Η Μ Α

Ο.- 'Από την Ποντιακήν λαογραφίαν - " 'Ο Κωδωνιάτες " - εϋθυμο ήθογρα-
φικό είδύλλιο -.Τήν έκπομπή αϋτή γράφει ο Σταθης Εϋσταθιάδης.

Μουσική επίμελεια 'Ηρ.Κοκοζίδη,στή λύρα ο Γιωργούλης.

..... τό σήμα σβήνει

- "Ε...μαῦρον Πατρίδαν,μαῦρον Τσιογιάρ'....Αϋτός εἶναι ο στεναγ-
μός μιᾶς γερόντισσας ἀκροάτριας μας ἀπό τό χωριό Τέρφυλλος-Κιλκίς.
Μᾶς ἔγραφε τραγούδια ἡ ἀκροάτριά μας αϋτή Δέσποινα Καρυπίδου - ἡ
Πιλιτσιάβα ἄς σό Κουρικουότ,ἀπό τήν Τέρφυλλο,ἐτῶν 75.Τά τραγούδια
μεταδόθηκαν σέ περασμένη μας έκπομπή.Στή σημερινή μας έκπομπή θά
παρουσιάσωμε τό εϋθυμο ήθογραφικό είδύλλιο " 'Ο Κωδωνιάτες ",ἔτσι,
ὅπως μᾶς τό διέσωσε ἡ γερόντισσα Δέσποινα Καρυπίδου.

..... ΛΥΡΑ - ΜΙΕΑΖ

"Ομορφα τά ἔρωτικά είδύλλια,πού πλέκονταν πάνω σέ γραφικά βου-
νά τά χρόνια τά παλιά."Ενα τέτοιο θά παρακολουθήσετε τώρα,πού ἡ
ιστορική του πηγή τοποθετεῖται στό χωριό Τσιογιάρ.

..... (Κουδούνια)

'Η πανέμορφη κόρη - τσοπάνισσα στά ψηλά βουνά - βοσκάει τά
δυό καματερά της,τά δυό βόδια,τόν Πόζον καί τόν Γαῖτιάν."Ομως ἡ
κόρη αϋτή ἀναφε τήν ἔρωτική φλόγα στήν καρδιά ἑνός νέου,πού δέν
ξέρει,πῶς νά τήν κερδίση.

..... ἡ λύρα σταματᾷ

Ηρ.- 'Εβροῦλτσεν τό καρδόπο μ'.Φωτίαν πιάν'ἀπέσ'ιμ καί ο νοῦς ιμ,γιά
τ'ὄλια θολωμένον,ἄμαν καθαρόν γιά τήν ἐγάπη μ',γυροκλώσεται ἀπαγ-
κές σά ραχία,ὄθεν βοσκίζ'ἐκεῖνε τά βούδια.Θά πάω,θά πάω εὐρήμ'ἀτεν
"Αμαν ἀκσέστεν,πῶς θά ἐφτάω.Θά εὐρήκω πρῶτα τό ἔαν ἄς σά δυό τά
βούδια,τόν Πόζον,θά εὐρήκω τόν Πόζον πρῶτα.Ντό θά ἐφτάω μέ τ'ἐκεῖ-
νον;Θά ἐλέπετεν.

Ο.- Καί ξεκινᾷ ὁ ἐρωτευμένος νέος,γιά νά συναντήση πάνω στά βουνά τήν
ἀγάπη του,συγκεκριμένα νά συναντήση πρῶτα τό ἔνα ἀπό τά δυό βόδια,
τόν Πόζο,τό ἀσπριδερό βόδι.'Η κόρη εἶναι ἀμέριμνη.Καμιά ιδέα δέν
ἔχει γιά κεῖνον,πού πονεῖ γι'αϋτήν.Βοσκάει τά δυό βόδια καί ξέγνοι
δαδαστη ἀπλώνει τήν ἡρεμῇ ματιᾷ της στήν ἔκταση τοῦ ἀπέραντου πρά-
σινου βουνοῦ,ἐνῶ μουρμουριστά ἀφήνει τό γλυκό τραγούδι νά ἀγκαλιά-
ζη τή φύση.

..... (Κουδούνια)

(τραγούδι ἀπό μακρῶς)

Βοσκίζω τὰ βουδῶπα μου κι' εἶμαι σὴν ἐρημίαν,
μέ τὰ πουλῖα τῇ Θεοῦ ἐφτάω συντροφίαν.

Π.-- "Ελα Γαῖτιάν', ἔλα Πόζο.....βοστέστεν τὸ πράσινον τὸ χορτάρ'.....
καί πολλά μακρά μὴ πάτεν.....μὴ χάστεν ἀπὸς'σὰ δέντρα.Γαῖτάν', Πό-
ζο.....ἄς σ' ὀμμάτια μ' ἐχάθετεν....."Ελα Γαῖτάν', ἔλα Πόζο.

Ο.-- Μὰ τὰ βόδια χάθησαν μέσα στὸ δάσος.Τώρα πῆρε νὰ βραδυάζη. 'Από πο-
λὺ μακριά.....

..... (κουδούνια)

ἀκούονται τὰ κουδούνια. 'Η κόρη ἀρχίζει νὰ φοβᾶται.
'Αλλὰ ἄς ξαναγυρίσωμε στὸ νέο.Αὐτὸς ἀνταμώθηκε μέσα στὸ δάσος
μέ τὰ βόδια. 'Εκεῖ μηχανεύεται τὸ ἐξῆς κόλπο.Πλησιάζει τὸ ἓνα βό-
δι, τὸν Πόζο, καί ἀφαιρεῖ τὸ κουδούνι του.Μάλιστα ἀπομακρύνει ἀρνε-
τά μέσα στὸ δάσος τὸ βόδι αὐτό, πού τὸ ἄφησε χωρὶς κουδούνι.Γιατί;
Τὸ πῆρε τὸ κουδούνι ὁ νέος καί κρύφτηκε ἐκεῖ κοντά, κάτω ἀπὸ ἓνα
θάμνο.

Ηρ.-- 'Αδαφινὰ σὸ καφούλ καλὰ εἶμαι.Τὸν Πόζον ἐφέκα χωρὶς κωδών'. 'Αχά-
τοχάν τὸ κωδών' ἀτ. (τὸ κτυπᾷ ἐλαφρῶς)

Ο.-- Ψάχνει ἡ κόρη τὰ βόδια.Βρήκει τὸ ἓνα, τὸν Γαῖτιάν.Τὸ βρήκει, για-
τί στήν ἀναζήτηση μέσα στὸ δάσος διευκολύνθηκε ἀπὸ τὰ κουδουνίσμα-
τα. "Ομως τὸ ἄλλο βόδι, τὸν Πόζο, πῶς νὰ τὸ βρῇ;

Π.-- "Εεεελα!...ἔεεελα!...Πόζο, ἔεεελα!...γουργπάνι σ'!.....Ν'ἀηλί ἐμέν, τὸν
Γαῖτιάν' εὔρα καί τὸν Πόζον κ' εὔρα.Ντ' ἐγένουζνε βουδῶπο μ'. "Εεεε-
λα Πόζο.

Ο.-- "Οσο προχωρεῖ μέσα στὸ δάσος καί ψάχνη, ξαφνικὰ ἀκούει τὸ κουδού-
νισμα ἀπὸ τὸ κουδούνι τοῦ χαμένου βοδιοῦ. "Ομως ὄχτωσε πιά.Μέσ'
στὸ σκοτάδι δέν μπορεῖ νὰ διακρίνη καλὰ ἡ τσοπάνισσα.

..... (κουδούνισμα ἐλαφρό...)

'Αναθαρρεύει ἡ κόρη, ξεχύνει τὴν ἀδολη καί ἀγνή χαρὰ της μέσα
στὴ νύχτα μέ τὰ ξεφωνητά της.

Π.-- ('Ακούοντας τὸ ἐλαφρὸ καί σὲ ἀργό ρυθμὸ κουδούνισμα)
Γουργπάνι σ' νὰ ἴνουμε, βουδῶπο μ' ἔμορφον. "Ελα Πόζο, ἔλα γουργπάνι σ'
Δόξα σοι ὁ Θεόν, γιὰ ἄς εὔρα σε. (Κουδούνισμα) Γουργπάν' σὸ κωδών'
ι σ', ἔεεελα Πόζο.....Σούμωσον Πόζο!....."Εεεελα καί θά παμε διαβαί-
νομε, ἡ σκοτία ἐρροῦξεν. 'Ο Γαῖτιάν' τς κι' ἐσύ ἐγὼ μωστεν τὰ κοιλὰ
ἔσουν τρυφερόν χορτάρ', ἔπετεν κρύον νερόν καί τὰ τρανά τὰ ρωθώ-
νια σου ἐρούφιξαν καθαρόν ἀνοιξης ἀέραν. (κουδούνισμα)

"Εεεεελα, Πόζο, ἔεεελα, γουργπάνι σ'!.....Γιατί κι σουμάν' τς Πόζο;

9

Γιατί κ'έρχεται Πόζο άπίν'σής λαλία μ' ;

Ο.- Πού ν'άρθῃ ὁ Πόζον, πού κάτω από τό θάμνο περιμένει νά τόν πλησιά-
ση ἐκεῖνη. Ὁ νέος, πού τήν ἀγαπᾷ, τήν περιμένει τώρα μέσα στή νύ-
χτα. Ἡ καρδιά του χτυπᾷ γιά τόν ἔρωτά της καί μαζύ τό κουδούνι,
πού μέ τούς χτύπους του φέρνει τήν κόρη κοντά του. (κουδούνισμα)

Ηρ.- Ἐπέρα τό κωδών'ας σόν Πόζον καί χτυπᾷ ἀδαφιά σό καφούλ'. Ἐγέ-
νουμε ἐγώ Πόζος (κουδούνισμα).

Π.- Ἔεεεεεεεε. Πόζο, ἔεεεεεεε γουρπάνι σ' :

Ηρ.- (χαμηλόφωνα) Ὁ Πόζον τίναν ἔεις σό νοῦς σ' πλάν μερέαν ἔν.
Ὁ Πόζον τιναν κ' ἔεις σό νοῦ σ', τίναν κ' ἀγαπᾷς κρούει τό κωδών'
καί κάθεται ἀφιά σό καφούλ', ἀς σή σκοτίαν σαρεμένος. (κουδούνισμα)

Π.- (ἀπό πολύ κοντά) Ἔεεεεεεεε, Πόζο, γουρπάνι σ' νά ἴνουμε. Γουρπάν'
σό κωδών'ις. (κουδούνισμα) Πού εἶσαι Πόζο; Τό κωδών'ις ἀκούω
καί ἐσέν κ' ἐλέπω. Ἀσπρον βουδόπο μ', γιατί κί τσιαρτιλίεις ἀπέσ'
σή σκοτίαν; (κουδούνισμα) Παναγιά!... Τά κωδωνιάσματα ἐμπροστά
μ' καί Πόζος κ' ἔν.

Ηρ.- Ἐν καί παρ' ἔν. Ἀχά ὁ Πόζον τίναν ἀραεύ'ς.

Π.- (ἀπότομα ξεφωνίζει) Παναγιά!... Θεέ μ' :

Ηρ.- Ἐγώ εἶμαι τό παλληkiάρ', πού ἀγαπᾷ σε.

Π.- Ν' ἀηλί ἐμέν!... Ν' ἀηλί ἐμέν!... Ἀχ... ντό θά ἴνουμε, ντό θά ἐφ-
τάω.

Ηρ.- **ΣΤΑ** Γιά νά σουμῶνω σε, ἐγένουμε Πόζος, ἐξέγνα τό κωδών'ας σ' ἄσπρον
τό βουδόπο σ' καί ἐκωδώντσα, ἐκωδώντσα καί ἔγνα σε σουμᾷ μ'.

Π.- Ἀθεόφοβε, μέ τ' ἀτά τά κισιαρλιας, ἐθαρεῖς θά ἐφτάς με καί ἀγαπῶ
σε;

Ηρ.- Θά ἀγαπᾷς με καί θά λές καί ἕναν τραγωδιαν. Ἀτώρα τερεῖς. Σή ρά-
χια μ' ἀπίν' παίρω σε καί σή σκοτίαν ἀπέσ' φυγαδιάζω σε.

Π.- Ἀχ... ἄχ... ἄχ... τό καιόν ντό ἔπαθα!...

Ηρ.- Ἐμορφα. Ἐπαίρα σε σή ράχια μ', ἀς σή χαρά μ' τό βέρος ἰς' ἐλάφρυνεν
κι' ἄμον πουλίν ἀπέσ' σή σκοτίαν τρέχω. Ἀγάπα με, ἀγάπα με.

. (συνεχῇ κουδουνίσματα)

Π.- Ν' ἀηλί ἐμέν!... Θεέ μ', Θεέ μ'!..., γιά τίναν ἔπλασεεεεε μεεεεε!...
Γιά τίναν ἔπλασεεεεε μεεεεε!...

Ηρ.- Γιά τόν κωδωνιάτεεεεεεεεεεε, γιά τόν Κωδωνιάτεεεεεεεεεεε!...

Π.- (ἀπομακρύνονται οἱ φωνές) Γιά τίναν ἔπλασεεε μεεεεεεε μ'!...

9

- Ηρ.- Για τόν Κωδωνιάτessεν:....
- Ο.- Καί οί φωνές χάθηκαν μέσα στό σιοτάδι. Τά λόγια τῆς κόρης πνίχτη-
καν μέσα στό φόβο. Όμως σέ μιὰ στιγμή ὁ νέος τήν ρωτᾷ:
- Ηρ.- Κ' ἀγαπᾷς με; Πέ με. Ἐρωτῶ σε: Τίναν ἀγαπᾷς; Πέ με, τίναν ἀγαπᾷς;
- Ο.- Καί τότε ἐκείνη, ἀφοῦ ἡ φαντασία της γρήγορα-γρήγορα ἔφερε μπρο-
στά ὅλα τὰ γεγονότα, τήν ἀξιοσύνη τοῦ παλληκαριοῦ, τήν ἀνδρειοσύνη
καί τή λεβεντιά του, στό ἐρώτημα ἐκείνου....
- Ηρ.- Τίναν ἀγαπᾷς;
- Ο.- Ἀπήντησε:
- Π.- Τόν Κωδωνιάτεν, τόν Κωδωνιάτεν. (κουδουνίσματα ΛΥΡΑ)
- Ο.- (ἐνῶ ἡ λύρα ὑποκρούει) "Ἔτσι τέλειωσε τό εὔθυμο ἠθογραφικό
εἰδύλλιο " Ὁ Κωδωνιάτες ", ἔτσι, ὅπως μᾶς τό ἔστειλε ἡ σεβαστή
γερόντισσα ἀκροάτριά μας, Δέσποινα Καριπίδου, ἀπό τήν Τέρπουλλο-
Κιλίς. Ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ ραδιοφωνική του προσαρμογή ἔγιναν ἀπό
τόν Στάθη Εὐσταθιάδη.

. ἡ λύρα σταματᾷ

- Ο.- Συνεχίζουμε τό πρόγραμμά μας μέ δίστιχα τῆς ἀγάπης.

. ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

(Στό ὑπόλοιπο πρόγραμμα διάφοροι σιοποί καί τραγούδια)

Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐκπομπή μας. Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη
Κυριακή, τήν ἴδια πάντα ὥρα. **Σ** καί τέταρτό τό ἀπόγευμα ἀπό τό
στρατιωτικό ραδιοφωνικό σταθμό Θεσ/νίκης:

Μετεδόθη ἡ ἐκπομπή μας - Ἀπό τήν Ποντιακή λαογραφία - πού
γράφει ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

. τό σῆμα σβήνει